

ANNO DOMINI MXLVIII.

RODULFUS GLABER

CLUNIACENSIS MONACHUS.

NOTITIA HISTORICA IN RODULFUM GLABRUM

(Monum. Germ. hist.. Script. tom, VII, ex præf. G. Waitz in Rodulfum.)

Sæculis x et xi, quibus in omnibus fere Germaniæ provinciis litteræ valde protractæ erant et præsertim res tam ab antiquis quam a cœteris gestæ sæpius et diverso modo memoriæ tradebantur, Gallia vix unum vel alterum protulit scriptorem, qui a caligine qua tota obruta erat provincia emergeret, historiamque sui temporis conscriberet. Post Flodoardum, Richerum et Dudonem, per quinquaginta annos, præter Ademarum Aquitanicum et Odorannum Senonensem, qui brevissimos tantum nimisque jejunos annales con-gessit, nullum invenies qui hoc munere functus sit. Denique sæculo xi medio monachus quidam Cluniacensis historiam universalem scribendam suscepit, inde a Beati et Pauli Diaconi temporibus nihil ejusmodi tentatum esse persuasus. — Rodulfus cognomine Glaber (1), in Burgundia ut videtur natus, jam duodecimo anno ab avunculo monacho disciplina traditus est monasticæ in cœnobio S. Leodegarii Campellis

(1) Id est Calvus; cf. de la Curne de St. Pelaye in *Mém. de l'Acad. des inscriptions* VIII, p. 549. Rodulfum verum ejus nomen fuisse Vita Willelmi ostendit, hoc solo inscripta; vide infra.

(2) V, 1: Nam dum aliquando in beati martyris Leodegarii monasterio quod Campellis cognominatur (in diocesi Lingonensi) positus degerem. . . Interea confiteri non erubesco, me non solum in peccatis parentum meorum genitum fuisse, verum etiam moribus importunum et actibus intolerabilem plus quam narrari queat exstitisse. Vi etiam cujusdam monachi, mei scilicet avunculi, abstractus a perversissima, quam præ cæteris agebam, sæcularis vitæ vanitate, cum essem ferme duodenis, atque monachilli indutus habitu, heu proh dolor! quoniam veste solummodo, non mente mutatus. Quæcunque enim a patribus vel spiritalibus fratribus modesta et sancta cbaritative mihi suggererentur, truculenti animi inflatione turgidum scutum cordis gerens, dictante superbia, ne salubria me contingerent, opponebam. Dehinc senioribus non obediens, cœqualibus molestus, junioribus onerosus, atque, ut vere fatear, universis mei præsentia grævedo erat, levamen absentia. Præterea his et hujusmodi prædicti loci fratres instigati expulerunt me a contubernio suæ habitationis, tamen scientes non de fore mihi locum quempiam commanendi tantum ob litteratoriam notionem.

(3) Pergit loco laudato: Post hoc igitur in monasterio sancti Benigni Divionensis martyris locatus, etc.

(4) Loco laudato: Tertio quoque cum apud cœnobium beatæ semperque Virginis Mariæ cognomento

dicto. Litteras celeriter et non sine fructu didicisse videtur; sed propter animum levem, turbidum et traculentum, ipso teste, a fratribus expulsus est (2) Unde ipsum per plura monasteria profectum, modo in S. Benigni Divionensi (3), modo in Meleredensi (4), in S. Germani Antissiodorensi (5) et Besuensi (6), denique Cluniaci degisse videmus. Divione Willelmi abbatis celeberrimi familiaritatem adeptus est, quippe quem Christi anno 1028 in Italiam comitatus sit (7) atque cujus Vitam ipso mortuo conscripserit (quam edimus infra). Ultimis vitæ annis in Cluniacensi monasterio, quod tunc sub Odilone florebat, vixit (8), abbati illi conjunctus, cujus jussu fratrumque precibus adductus est, ut Historiam, jam Willelmi auctoritate inceptam (9), absolveret (10). Res circa et post annum millesimum in quatuor mundi partibus gestas conscribere ipsi propositum fuit, quas initio brevius, postea accuratius exposuit, ita ut usque ad an. 1044,

Meleredense demorarer, etc. (Moutiers in dioc. Antissiodorensi.)

(5) V, 1.

(6) IV, 6: Cujus socii revertentes nobis quæ dicimus retulerunt positus tunc apud Besuæ monasterium. In Majore Monasterio (Marmoutier prope Turonos) ipsum vixisse non putarim. Nam verba V, 1: Erat siquidem, ut ipsi perspeximus, mos illius cœnobii, ad Cluniacense spectare videntur. In altero enim codice nonnisi recentiori manu pro: Cluniense scriptum est: Majoris Monasterii.

(7) IV, 3: Nam et egomet cum sæpius nominato abbate illuc de:eniens intereram. Impostorem quemdam, qui reliquias fixerat, redarguit.

(8) III, 3: Nam cum ego postmodum in monasterio Cluniacensi cum cæteris fratribus degerem convenirent illuc ab Hispaniis quamplures honestæ conversationis jam dudum more viventes propriæ regionis monachi.

(9) Vita Willelmi c. 27: Quondam meorum culpis facinorum offensus (Willelmus), ut sensi illum ad horam amaricatum, secessi in aliud cœnobium ipsius ditioni minime subditum; dumque illic degerem, adstitisse mihi una nocte visus est aspectu placido, ac manu injecta caput mihi demulcens aiebat: Rogo ne me deseras, si non te amare fingebas; quin potius exercere te cupis quæ promiseras. Ipsius namque imperio maxima jam ex parte eventorum atque prodigiorum quæ circa et infra incarnati Salvatoris annum contigere millesimum descripseram.

(10) Vide præfationem.

quo narrationem finivit, multa notatu digna congregavit. Sed nullo ordine, nullo certo consilio ductus, tempora valde turbavit, plerumque annos aperte falsos etiam in rebus suæ ætati proximis annotavit (11), multa quæ nullo modo historiam illustrant recepit, præsertim miraculis et rebus prodigijs enarrandis (12), disquisitionibus theologicis et, ut verbo abutar, philosophicis (13) exponendis immoratus est. Quæ annum millesimum antecedunt ex fama hausisse videtur. Certe rerum scriptores nullos post Paulum ipsum novisse jam dixi; Vitæ enim S. Germani Antissiodorensis, S. Mauri et Brendani, quas affert (14), ad tempora antiquiora spectant; Maioli vero et Willelmi epistolas (15) facile aliunde recipere potuit. Postea quoque rex sæpius ex vago rumore accepit. Quamvis

(11) Ultimis annis semper duobus annis a vero recedit, Conradi mortem in an. 1041 (V, 4), Henrici nuptias in an. 1043 (V, 1) collocans. Ita etiam eclipsis lunæ quam an. 1046 ascribit, jam 1014 accidit, ita ut non ultra hunc annum narratio procedat. Quod non satis perspexit Rivet *Hist. litter.* VII, p. 401.

(12) Quod sibi propositum fuisse ipse dicit loco nota 9 allato.

(13) Cf. quæ initio de quatuor ætatibus cum quatuor elementis, virtutibus et fluvijs comparatis dicit, quæ III, 8, contra hæreticos disputat, et alia multa ejusmodi.

(14) II, 8; III, 5; II, 2. In Vita Willelmi c. 45, etiam Gregorii Tur. librum De gloria martyrum et Vitam S. Benigni affert.

(15) I, 4; IV, 4. Cf. aliam Willelmi epist. in Vita, c. 19.

(16) Verbi gratia Terentium III, 9. Et ipse versus narrationi immiscet III, 9; et cum in monasterio S. Germani degeret, rogatus a conservis et fratribus ejusdem loci, ut altiorum titulos, qui a scholasticis viris compositi olim fuerant, sed, vetustate ut pene cuncta fatiscunt, minime comparebant, reformaret, hoc libenter fecit.

(17) II, 3. Vesuvium in Africa collocat. IV, 8, de Germaniæ situ inaudita prorsus refert.

(18) I, 5 (Normanni); II, 3 (Aurelianis); III, 5 (Cluniacum); IV, 8 (Retia et Leutici).

(19) Cf. III, 3; IV, 2 et 3 (quod cap. inscriptum est: Quod peccatis hominum exigentibus, Domino per-

litteris operam dederit, et non solum scriptores ecclesiasticos, sed etiam poetas Latinos (16) legerit, in terrarum tamen situ definiendo (17), in urbium populorumque nominibus explicandis (18) errores ridiculos commisit. Quibus si addas superstitiosum animum (19), sermonis inelegantiam, ne dicam horrorem (20), sane non valde auctorem commendandum putes. Verumtamen quæcumque ipse vidit aut a cœteris accepit (21) fideliter in schedas retulit, animo satis candido et justo (22) sæculi genium descripsit, moresque depravatos coloribus vividis pinxit. In historia Gallica multa sunt quæ ex ipsius testimonio pendunt: etiam de rebus in Germania et Italia gestis habet quæ alibi frustra quæras.

mittente, a nequam spiritibus aliquando fiant miracula). V, 1, etc.

(20) Ita sæpius participio utitur pro tempore finito, sæpe verborum nexum prorsus neglexisse videtur.

(21) Cf., præter locos jam allatos, III, 3; IV, 3, 6; V, 1; etiam III, 6: nam rei quam dicturi sumus testes exstiterunt, quanti in eadem civitate eo tempore vivebant homines; IV, 4: ut ipse postmodum conspeximus; IV, 6: Odolricus Aurelianorum præsul illic pergens quid viderit nobisque narraverit; V, 3: referente Widone Remorum archipræsule didicimus. Quæ de Odilone refert, ipse optime comperta habere potuit: cf. II, 8; IV, 7; V, 4.

(22) Ita falsum reliquiarum cultum perstringit IV, 3, in simoniam non semel invehitur. Cf., præter locos Infra editos, etiam II, 6, ibique præsertim verba: Nam ipsi reges, qui sacræ religionis idonearum decretores personarum esse debuerant, munerum largitione corrupti, potiore quempiam ad regimen ecclesiarum vel animarum dijudicant, illum videlicet a quo ampliora munera suscipere sperant. Notanda sunt etiam verba II, 4: Licet namque pontifex Romanæ Ecclesiæ ob dignitatem apostolicæ sedis cæteris in orbe constitutis reverentior habeatur, non lumen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem. Sicut enim unusquisque orthodoxæ Ecclesiæ pontifex ac sponsus propriæ sedis uniformiter speciem gerit Salvatoris, ita generaliter nulli convenit quippiam in alterius procaciter patrare episcopi diœcesi.

RODULFI GLABRI

CLUNIACENSIS MONACHI.

HISTORIARUM SUI TEMPORIS LIBRI QUINQUE

AB ELECTIONE POTISSIMUM HUGONIS CAPETI IN REGEM AD ANNUM USQUE 1046.

Opus cum vetusto exemplari Thuanæo collatum.

(Duchesne, *Hist. Franc. Script.*, IV, init.)

RODULFI GLABRI PRÆFATIO

Clarorum virorum illustrissimo ODILONI Cluniacensi cœnobii Patri, RODULFUS GLABER.

Justissima studiosorum fratrum querimonia, interdumque propria sæpius permotus, cur diebus nostris